

PROFESINĖ GEROVĖ
SOCIALINIO DARBO PASLAUGŲ
SEKTORIUJE LIETUVOJE

M o n o g r a f i j a

Knyga parengta ir išleista vykdant Lietuvos mokslo tarybos programos *Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui* finansuojamą projektą *Dirbančių socialinį darbą profesinė gerovė Lietuvoje* (SIN-02/2011, sutarties data 2011-04-15) 2011–2012 m.

Apsvarstyta Lietuvos socialinių tyrimų centro Mokslo tarybos posėdyje 2012 m. gruodžio 20 d. Mokslo tarybos protokolo Nr. VI-9.
Rekomenduota publikuoti kaip monografiją.

Recenzavo:

Dr. Aiva Jasilionienė, Makso Planko demografinių tyrimų institutas, Rostokas, Vokietija
Dr. Sergij Iaromenko, Nacionalinė maisto technologijų akademija, Odesa, Ukraina
Dr. (hp) Romas Lazutka, Lietuvos socialinių tyrimų centras
Dr. (hp) Boguslavas Gruževskis, Lietuvos socialinių tyrimų centras

Autorių indėlis: *L. Žalimienė* – pratarmė, įvadas, pirmas, antras, trečias skyriai, išvados ir rekomendacijos; *D. Skučienė* – antras, ketvirtas skyriai, išvados ir rekomendacijos; *J. Junevičienė* – pirmas, penktas skyriai; *A. Gataūlinas* – antras, šeštas skyriai. Kitos dalys rengtos bendrai.

Autoriai:

© Žalimienė Laimutė
© Skučienė Daiva
© Junevičienė Jolita
© Gataūlinas Artūras
© Lietuvos socialinių tyrimų centras

TURINYS

LENTELIŲ IR PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	7
PRATARMĖ	18
ĮVADAS	20
PIRMAS SKYRIUS	
SOCIALINIO DARBO PASLAUGŲ SEKTORIAUS LIETUVOJE ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR SOCIALINĮ DARBĄ DIRBANČIŲJŲ VEIKLOS YPATUMAI	23
1.1. Socialinio darbo paslaugų sektoriaus mastai ir apimtis	23
1.2. Socialinį darbą dirbančiųjų samprata	28
1.3. Socialinį darbą dirbančiųjų socialinės apsaugos garantijų sistema	29
Pirmo skyriaus apibendrinimas	31
ANTRAS SKYRIUS	
PROFESINĖS GEROVĖS SAMPRATA IR KONCEPTUALIZAVIMAS	32
2.1. Gerovės ir profesinės gerovės samprata objektyvaus vertinimo kontekste	33
2.2. Profesinė gerovė kaip subjektyvios gerovės sritis	38
2.3. Teorinės prieigos profesinės gerovės konceptualizavimui	40
2.4. Profesinės gerovės matavimo dilemos	50
2.5. Socialinį darbą dirbančiųjų profesinės gerovės tyrimo konceptualizavimas ir empirinių indikatorių sistemos parengimas	53
Antro skyriaus apibendrinimas	57
TREČIAS SKYRIUS	
PROFESINĖ GEROVĖ SKIRTINGO TIPO IR PAVALDUMO SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTAIGOSE LIETUVOJE	58
3.1. Tyrime dalyvavusių darbuotojų ir jų atstovaujama įstaigų bendra charakteristika	58
3.2. Socialinį darbą dirbančiųjų veiklos ypatumai	67
3.3. Atlyginimas ir socialinės garantijos darbe	73
3.4. Socialinį darbą dirbantys asmenys – socialinės paramos sistemos klientai	80
3.5. Darbo sąlygos	82
3.5.1. Saugumas darbe	82
3.5.2. Destruktyvi aplinka	84
3.5.3. Darbo vietos įrengimas	91
3.5.4. Aprūpinimas informacinėmis technologijomis (IT)	92
3.5.5. Darbo aplinkos poveikis sveikatai	95
3.5.6. Darbo krūvis ir darbo laikas	97
3.6. Darbo organizavimas ir tikslų pasiekimas	101
3.7. Vadovavimo ypatumai ir darbuotojų kontrolės formos	109
3.8. Organizacijos parama	116
3.9. Profesinio augimo galimybės	125
3.10. Visuminės profesinės gerovės raiška ir darbuotojų lojalumas	128
3.10.1. Visuminė profesinė gerovė	129
3.10.2. Darbuotojų lojalumas	136
3.10.3. Nuostatos keisti darbą	139
3.10.4. Pasitenkinimą darbu lemiantys veiksniai: regresinės analizės rezultatai	140
3.11. Santykinių standartų teorinė prieiga vertinant profesinę gerovę	146
Trečio skyriaus apibendrinimas	149

KETVIRTAS SKYRIUS	
PROFESINĖS GEROVĖS TIPAI	154
4.1. Profesiinės gerovės veiksnių grupės: faktoriinės analizės rezultatai	154
4.2. Socialinį darbą dirbančiųjų profesinės gerovės veiksniai skirtingo tipo įstaigose	163
4.3. Profesiinės gerovės tipizavimas: klasterinės analizės rezultatai	181
Ketvirto skyriaus apibendrinimas	185
PENKTAS SKYRIUS	
OBJEKTYVIŲ VEIKSNIŲ ĮTAKA PROFESINĖS GEROVĖS VERTINIMAMS	186
5.1. Sociodemografinės darbuotojų charakteristikos ir profesinė gerovė	189
5.2. Atlyginimo dydžio įtaka profesinės gerovės vertinimui	221
5.3. Kokie objektyvūs veiksniai lemia pasitenkinimą darbu?	228
Penkto skyriaus apibendrinimas	230
ŠEŠTAS SKYRIUS	
STRESO DARBE PRIEŽASTYS IR PASEKMĖS	235
6.1. Streso samprata ir su darbu susijusio streso teorijos	235
6.2. Streso problemos aktualumas socialiniame darbe	237
6.3. Streso paplitimas tarp dirbančiųjų socialinį darbą	238
6.3.1. Bendra streso dažnumo situacija	238
6.3.2. Kam būdinga dažniau patirti stresą darbe?	239
6.4. Su darbu susijusio streso priežastys	245
6.5. Su darbu susijusio streso pasekmės	253
Šešto skyriaus apibendrinimas	258
IŠVADOS	260
REKOMENDACIJOS	270
SANTRAUKA	274
SUMMARY	283
LITERATŪRA	294
PRIEDAI	303
1.1 priedas. Perdegimo sindromo būsenų dažnumas įvairių tipų socialinių paslaugų įstaigose (proc.)	303
1.2 priedas. Pasitenkinimo darbu šaltiniai įvairių tipų socialinių paslaugų įstaigose (proc.)	304
2 priedas. Tyrimo metodikos detalizavimas	305
3 priedas. Klausimynas socialinį darbą dirbantiems asmenims	311

Profesinė gerovė socialinio darbo paslaugų sektoriuje Lietuvoje/Monografija
Laimutė Žalimienė, Daiva Skučienė, Jolita Junevičienė, Artūras Gataūlinas
Lietuvos socialinių tyrimų centras, Vilnius, 2013, 320 p.

ISBN 978-9955-531-39-5

Šioje knygoje analizuojama socialinį darbą dirbančių asmenų Lietuvoje profesinė gerovė. Profesinės gerovės vertinimui autoriai sukonstravo originalų modelį, integruodami organizacinės paramos, darbo proceso teorines prieigas bei subjektyvios gerovės koncepciją, taip pat parengė klausimyną, kurio pagrindu 2011 m. pabaigoje buvo atlikta socialinių paslaugų įstaigose socialinį darbą dirbančių 789 asmenų anketinė apklausa. Pateiktoje analizėje gilinamasi, kokie pagrindiniai veiksniai daro įtaką profesinei gerovei socialinio darbo paslaugų sektoriuje apskritai ir atskiruose jo subsektoriuose, tokiuose kaip senelių, vaikų ar neįgaliųjų globa, vaikų dienos globos paslaugos, pagalba namuose ir kt.

UDK 364
Pr-122

Occupational well-being in social work services in Lithuania

Monograph.

Laimutė Žalimienė, Daiva Skučienė, Jolita Junevičienė, Artūras Gataūlinas

Publisher: Lithuanian Social Research Centre (Goštauto g. 11, Vilnius)

Išleido Lietuvos socialinių tyrimų centras (Goštauto g. 11, Vilnius)
Spaudai parengė UAB „In Flexum“ (Kirtimų g. 61, Vilnius)
Redaktorė Liuda Jakubčionienė
Dizaineris Gediminas Akelaitis
Tiražas 200 egz.